

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о јавном тужилаштву садржан је у члану 155. став 1. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 98/06 и 115/21 - у даљем тексту: Устав), који прописује да се оснивање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређују законом; члан 155. став 8. Устава који прописује да се хијерархијска овлашћења у руковођењу јавним тужилаштвом и правна средства против њих ближе уређују законом; члан 157. став 5. Устава који одређује да нижи јавни тужилац или јавни тужилац који сматра да је обавезно упутство незаконито или неосновано има право на приговор, у складу са законом; члан 158. став 1. Устава који предвиђа да Врховног јавног тужиоца бира Народна скупштина, на предлог Високог савета тужилаштва после јавног конкурса, гласовима три петине свих народних посланика, у складу са законом; члан 158. став 9. Устава који одређује да Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац којима престане функција остају на функцији јавног тужиоца у складу са законом, као и члан 161. став 3. Устава, који прописује да се законом уређује које су функције, послови, или приватни интереси неспојиви са функцијом Врховног јавног тужиоца, главног јавног тужиоца и јавног тужиоца.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Проблеми које закон треба да реши

Актом о промени Устава створене су нормативне претпоставке за другачије законско уређивање положаја носилаца јавнотужилачке функције, услова и поступка на њихов избор, престанак њихове функције, њихову одговорност, положај, као и организацију и начин рада јавног тужилаштва.

Како су ова питања другачије решена у односу на дотадашња уставна решења, неопходно је донети нов закон који ће бити усклађен са уставним изменама, а којим ће се прецизно уредити организација и надлежност јавног тужилаштва, услови, поступак за избор и престанак функције носиоца јавнотужилачке функције, права и дужности носиоца јавнотужилачке функције, вредновање њиховог рада, дисциплинска одговорност, обављање послова управе у јавном тужилаштву и правосудне управе, обезбеђивање средстава за рад јавног тужилаштва и сва друга питања од значаја за рад јавног тужилаштва.

Циљеви који се законом постижу

Потреба за доношењем Закона о јавном тужилаштву последица је ојачавања самосталности носилаца јавнотужилачке функције, као и сталности њихове функције. Законом се ближе уређују сва питања која су од значаја за статус носилаца јавнотужилачке функције, као и сва важна питања која се односе на организацију и рад јавних тужилаштва.

Разматране могућности да се проблем реши и без доношења закона

Чланом 2. став 1. Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 115/21 - у даљем тексту: Амандмани), прописано је, између осталог, да ће се Закон о јавном тужилаштву ускладити са Амандманима у року од годину дана од дана ступања на снагу Амандмана. С обзиром изричиту обавезу Уставног закона, потребно усклађивање се и може решити искључиво доношењем закона.

Имајући у виду да је Акт о промени Устава донео значајне измене везане за статус носилаца јавнотужилачке функције (сталност функције, услови и поступак за

избор, другачији називи носилаца јавнотужилачке функције, другачија хијерархијска овлашћења, дисциплинска одговорност, обезбеђивање средстава за рад јавних тужилаштва и слично), већину одредаба важећег Закона о јавном тужилаштву („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 78/11 – др. закон, 101/11, 38/12 – УС, 121/12, 101/13, 111/14 – УС, 117/14, 106/15, 63/16 – УС) је неопходно изменити. Обим ових измена би се односио да више од половине чланова важећег закона, због чега је, у складу са чланом 47. став 2. Јединствених методолошких правила за израду прописа („Службени гласник РС”, број 21/10), неопходно донети нови закон.

Зашто је доношење закона најбољи начин за решавање проблема

Из наведених разлога, доношење новог закона који ће ближе уредити положај носилаца јавнотужилачке функције, као и друга најзначајнија питања за рад јавних тужилаштва је једино могуће решење.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Закон о јавном тужилаштву целовито и детаљно уређује организацију и надлежност јавног тужилаштва, услове и поступак за избор и престанак функције носиоца јавнотужилачке функције, права и дужности носиоца јавнотужилачке функције, вредновање рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца, дисциплинску одговорност носиоца јавнотужилачке функције, обављање послова управе у јавном тужилаштву и правосудне управе, питања везана за обезбеђивање средстава за рад јавног тужилаштва и сва друга питања од значаја за рад јавног тужилаштва, која су законска материја. Закон је подељен на XI глава, и то: I. Основне одредбе; II. Уређење јавног тужилаштва; III. Положај носилаца јавнотужилачке функције; IV. Избор; V. Престанак јавнотужилачке функције VI. Вредновање рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца; VII. Дисциплинска одговорност и дисциплински поступак; VIII. Колегијум јавног тужилаштва; IX. Особље у јавном тужилаштву; X. Средства за рад јавног тужилаштва и XI. Прелазне и завршне одредбе.

У Основним одредбама (чл. 1. до 12) Закона о јавном тужилаштву (у даљем тексту: Закон) одређен је предмет закона, дат појам јавног тужилаштва, уређено је оснивање и организација јавног тужилаштва, функција и руковођење јавним тужилаштом, предвиђена самосталност и забрана непримереног утицаја, прописана обележја јавног тужилаштва, уређена употреба службеног језика и писма, прописана дужност достављања списа и пружања потребних података и објашњења јавном тужилаштву, прописан начин на које јавно тужилаштво обавештава јавност и прописани принципи јавнотужилачке функције.

Чланом 1. Закона одређен је његов предмет, а то је да уређује организацију и надлежност јавног тужилаштва, услове, поступак за избор и престанак функције носиоца јавнотужилачке функције, права и дужности носиоца јавнотужилачке функције, вредновање рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца, дисциплинску одговорност носиоца јавнотужилачке функције, обављање послова управе у јавном тужилаштву и правосудне управе, обезбеђивање средстава за рад јавног тужилаштва и друга питања од значаја за рад јавног тужилаштва.

У чл. 2. и 3. Закона јавно тужилаштво је одређено као јединствен и самосталан државни орган који гони учиниоца кривичног и другог кажњивог дела и врши друге надлежности којима се штити јавни интерес одређен законом, које поступа на основу Устава, потврђеног међународног уговора, закона, општеприхваћених правила међународног права и другог општег акта, донетог у складу са законом. У складу са Амандманима, највише јавно тужилаштво у Републици Србији је Врховно јавно

тужилаштво, док се оснивање, седиште и подручја других јавних тужилаштава уређују посебним законом.

Такође, у складу са Амандманима, функцију јавног тужилаштва врше Врховни јавни тужилац, главни јавни тужилац и јавни тужилац. Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац представљају јавно тужилаштво којим руководе, а у руковођењу јавним тужилашством имају хијерархијско овлашћење у односу на поступање нижег главног јавног тужиоца и јавног тужиоца у конкретном предмету (члан 4).

У чл. 5. и 6. Закона уређено је питање самосталности и изричито прописана забрана непримереног утицаја на носиоце јавнотужилачке функције. Предвиђено је да је јавно тужилаштво самостално у вршењу своје надлежности и да нико изван јавног тужилаштва не може утицати на јавно тужилаштво и носиоца јавнотужилачке функције у поступању и одлучивању у поједином предмету. Тачније, забрањен је непримерени утицај на носиоца јавнотужилачке функције у вршењу јавнотужилачке функције, нарочито сваки облик претње и принуде према носиоцу јавнотужилачке функције, коришћење јавног положаја, медија и јавног иступања, којима се утиче на поступање јавног тужилаштва, сваки други непримерени утицај на јавно тужилаштво, као и сваки притисак на учесника у поступку пред јавним тужилашством. Међутим, под непримереним утицајем се не може сматрати коришћење законом прописаних права учесника у поступку, извештавање о раду јавног тужилаштва (у складу са прописима који уређују јавно информисање), као ни стручно анализирање поступања јавног тужилаштва. Поред тога, Врховни јавни тужилац, главни јавни тужилац и јавни тужилац дужан је да одбије радњу која представља непримерен утицај на самосталност у раду јавног тужилаштва, као и да пријави такав утицај Високом савету тужилаштва, а може поднети и захтев за заштиту од непримереног утицаја Високом савету тужилаштва.

Чланови 7. и 8. Закона прописана су обележја јавног тужилаштва, као и употреба службеног језика и писма.

Суд, други орган Републике Србије, орган аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе, градске општине, ималац јавних овлашћења, правно и физичко лице дужни су да јавном тужилашству, на његов захтев, доставе спис и обавештење потребно за предузимање радње у складу са законом, а ако је јавно тужилаштво везано законским роком за поступање, списи се достављају неодложно. При томе, у циљу појашњења наведеног овлашћења јавног тужилаштва, прописано је да јавно тужилаштво не може без законског овлашћења да захтева достављање списка и обавештења (члан 9).

У члану 10. Закона прописана је општа дужност пружања података и објашњења јавном тужилашству и предвиђено да су сви дужни да јавном тужилашству, на његов захтев, непосредно пруже објашњења и податке који су му потребни за предузимање радње у складу са законом. И овде је предвиђено да јавно тужилаштво не може без законског овлашћења да захтева достављање података и пружање објашњења.

Чланом 11. Закона уређено је питање обавештавање јавности. Предвиђено је да јавно тужилаштво обавештава јавност о стању криминалитета и другим појавама које запази у раду, као и да може обавештавати јавност о поједином предмету у којем поступа у граници својих законом одређених овлашћења. При томе обавештавање мора бити у складу с интересом поступка, уз поштовање претпоставке невиности, заштиту података о личности, приватности, као и достојанства учесника у поступку.

У члану 12. прописани су принципи вршења јавнотужилачке функције. Носилац јавнотужилачке функције дужан је да самостално, стручно, савесно, непристрасно, правично и без непотребног одлагања врши јавнотужилачку функцију, поштујући претпоставку невиности и права учесника у поступку, а водећи рачуна о заштити људских права, а посебно о правима оштећеног и спречавању дискриминације по било ком основу.

У Глави II. Закона (чл. 13. до 49). прописано је уређење јавног тужилаштва. Ова глава је подељена на пет одељака: 1. Врсте и однос јавних тужилаштава; 2. Хијерархијско овлашћење; 3. Надлежност; 4. Управа у јавном тужилаштву; 5. Правосудна управа.

У првом одељку ове главе Закона (чл. 13. и 14) - Врсте и однос јавних тужилаштава није било значајнијих измена у односу на важећи закон, осим што је извршено термилошко усаглашавање са Амандманима. То значи да Јавно тужилаштво Републике Србије чине Врховно јавно тужилаштво, апелациона јавна тужилаштва, виша јавна тужилаштва, основна јавна тужилаштва и јавна тужилаштва посебне надлежности, а да су јавна тужилаштва посебне надлежности су Јавно тужилаштво за организовани криминал и Јавно тужилаштво за ратне злочине. Врховно јавно тужилаштво, Јавно тужилаштво за организовани криминал и Јавно тужилаштво за ратне злочине, оснивају се за територију Републике Србије.

Апелационо јавно тужилаштво оснива се за подручје апелационог суда, више јавно тужилаштво оснива се за подручје вишег суда, а основно јавно тужилаштво оснива се за подручје једног или више основних судова.

Јавно тужилаштво и Јавно тужилаштво за организовани криминал може имати одељење ван свог седишта, као и посебно одељење која се образује за гоњење одређеног кривичног дела.

Оснивање, седиште и подручје апелационог, вишег и основног јавног тужилаштва уређују се посебним законом.

Чланом 14. Закона уређен је међусобни однос јавних тужилаштава, што значи да је основно јавно тужилаштво је ниже у односу на више јавно тужилаштво, више јавно тужилаштво је ниже у односу на апелационо јавно тужилаштво, а да је јавно тужилаштво посебне надлежности и апелационо јавно тужилаштво ниже у односу на Врховно јавно тужилаштво.

У другом одељку ове главе Закона (чл. 15. до 24) уређена су хијерархијска овлашћења у јавном тужилаштву.

У члану 15. Закона уређена је одговорност носилаца јавнотужилачке функције. Главни јавни тужилац одговара за рад јавног тужилаштва и за свој рад Врховном јавном тужиоцу и непосредно вишем главном јавном тужиоцу, а јавни тужилац одговара за свој рад главном јавном тужиоцу.

Члан 16. Закона уређује опште обавезно упутство Врховног јавног тужиоца. Предвиђено је да Врховни јавни тужилац издаје опште обавезно упутство за поступање сваког носиоца јавнотужилачке функције у циљу постизања законитости, делотворности и једнообразности у поступању. Ово упутство је доступно јавности и објављује се на интернет страници Врховног јавног тужилаштва, осим у случају ако његово објављивање угрожава интересе националне безбедности. Објављивањем општих упутстава постиже се већа транспарентност у раду јавног тужилаштва, уз само један изузетак који је у складу са стандардима о приступу информацијама од јавног значаја.

Чланом 17. прописано је обавезно упутство за рад и поступање у поједином предмету. Предвиђено је да непосредно виши главни јавни тужилац може издати нижем главном јавном тужиоцу обавезно упутство за поступање у поједином предмету ако постоји сумња у ефикасност или законитост његовог поступања, односно поступања непосредно нижег јавног тужиоца. Врховни јавни тужилац може такво упутство издати сваком главном јавном тужиоцу. Такође, постоји могућност да главни јавни тужилац може јавном тужиоцу издати обавезно упутство за рад и поступање у поједином предмету, ако постоји сумња у ефикасност или законитост његовог поступања или због спровођења упутства непосредно вишег главног јавног тужиоца. Обавезно упутство за рад и поступање у поједином предмету издаје се у писменој форми и мора садржати разлог и образложење за његово издавање, уз изузетак који дозвољава да Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац могу да издају усмено обавезно упутство, ако је то

неопходно ради предузимања радње која не трпи одлагање. Али, и у том случају, обавезно упутство за рад и поступање у поједином предмету у писменом облику доставља се у року од три дана од дана издавања усменог упутства.

Против обавезног упутства, нижи главни јавни тужилац и јавни тужилац који сматра да је обавезно упутство за рад и поступање у поједином предмету незаконито или неосновано може изјавити приговор (члан 18). Приговор се подноси преко главног јавног тужиоца који га је издао обавезно упутство. Он је дужан да у року од три дана од дана пријема приговора преиспита обавезно упутство које је издао и може да донесе одлуку којом ставља ван снаге своје обавезно упутство. Ако то не учини, дужан је да приговор достави комисији која одлучује о приговору. Непоступање, односно не постављање приговора у предвиђеном року представља дисциплински прекршај главног јавног тужиоца. Обавезно упутство за рад и поступање у поједином предмету, приговор против обавезног упутства, акт главног јавног тужиоца о стављању ван снаге обавезног упутства и одлука о приговору против обавезног упутства за рад и поступање у поједином предмету саставни су део јавнотужилачког списка (члан 19). Увид у ове акте могу извршити учесници у поступку после правноснажног окончања поступка у којем је издато обавезно упутство за рад и поступање у поједином предмету.

Чланом 20. Закона уређен је институт деволуције. То конкретно значи да непосредно више јавно тужилаштво може ради ефикаснијег вођења поступка или због другог важног разлога, у конкретном предмету предузети сваку радњу за коју је овлашћено ниже јавно тужилаштво, на основу образложеног решења непосредно вишег главног јавног тужиоца. Нижи главни јавни тужилац који сматра да је решење непосредно вишег главног јавног тужиоца неосновано такође може изјавити приговор. Главни јавни тужилац је дужан да приговор достави комисији која одлучује о приговору, а уколико то не учини такође чини дисциплински прекршај.

Супституција постоји кад непосредно виши главни јавни тужилац образложеним решењем овлашћује ниже јавно тужилаштво да поступа у ствари из надлежности другог нижег јавног тужилаштва, ако је надлежно јавно тужилаштво спречено из правних или стварних разлога да поступа у предмету (члан 21). Такође, постоји и изузетак када Врховни јавни тужилац образложеним решењем овлашћује јавно тужилаштво за организовани криминал да поступа у поједином предмету из надлежности другог јавног тужилаштва, ради ефикаснијег вођења поступка или због другог важног разлога. И овде постоји могућност да, против одговарајућих одлука, надлежни главни јавни тужилац може изјавити приговор. И овде је прописана обавеза достављања приговора комисији која одлучује о њему, а непоступање по овој обавези такође представља дисциплински прекршај главног јавног тужиоца.

О приговору против обавезног упутства за рад и поступање у поједином предмету, приговору против решења о супституцији и приговору против решења о деволуцији одлучује комисија Високог савета тужилаштва (члан 22). Комисију чини пет чланова које бира Високи савет тужилаштва из реда јавних тужилаца, на период од пет година без могућности поновног избора, при чему члан Високог савета тужилаштва не може бити члан ове комисије.

Ради остваривања свог хијерархијског овлашћења, Врховни јавни тужилац има право да изврши увид у сваки предмет, а непосредно виши главни јавни тужилац у сваки предмет нижег јавног тужилаштва (члан 23).

Чланом 24. Закона уређена је одговорност Врховног јавног тужиоца. Предвиђено је да је Врховни јавни тужилац одговоран за рад јавног тужилаштва и за свој рад Народној скупштини, при чему није одговоран Народној скупштини за поступање у поједином предмету. Врховни јавни тужилац подноси Народној скупштини редовни годишњи извештај о раду јавног тужилаштва у Републици Србији и извештаје које затражи надлежни одбор Народне скупштине, с тим што извештај не може садржати информације о поступању јавног тужилаштва у конкретном предмету.

Одељак 3. ове главе Закона (чл. 25. до 37) не садржи неке битније измене у односу на важеће законско решење. У овом одељку уређена су стварна надлежност, месна надлежност, сукоб надлежности, општа надлежност, захтев за одлагање и прекид извршења, последице усвајања захтева за одлагање и прекид извршења, надлежност Врховног јавног тужилаштва, надлежност апелационог јавног тужилаштва, надлежност јавних тужилаштава посебне надлежности, надлежност вишег јавног тужилаштва, надлежност основног јавног тужилаштва, преношење надлежности и одлучивање о захтеву за изузеће.

У чл. 29. и 30. Закона уређени су захтев за одлагање и прекид извршења, као и последице усвајања захтева за одлагање и прекид извршења. Реч је о ситуацији када Врховно јавно тужилаштво може захтевати одлагање или прекид извршења одлуке ако сматра да постоје разлози да се ванредним правним средством побија одлука донета у судском или другом поступку. Овде се ради о овлашћењу јавног тужилаштва да достави надлежном суду захтев за прекид и одлагање извршења одлуке само ако постоје разлози за изјављивање ванредног правног средства за које је јавно тужилаштво овлашћено. То не значи да се захтевом јавног тужилаштва аутоматски одлаже или прекида извршење, већ о захтеву јавног тужилаштва одлучује надлежни суд, који као независан орган, у конкретном случају утврђује да ли је захтев јавног тужилаштва оправдан. Јавно тужилаштво у поступку по овом захтеву има статус странке у поступку, а суд није везан захтевом странке.

У четвртом одељку ове главе Закона (чл. 38. до 41) уређена је правосудна управа. Предвиђено је да Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац руководе управом у јавном тужилаштву и да су одговорни за правилан и благовремен рад јавног тужилаштва. Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац одређују организацију и рад јавног тужилаштва, одлучују о правима по основу рада јавних тужилаца и о радним односима државних службеника и намештеника у јавном тужилаштву, отклањају неправилности у раду, старају се о самосталности, угледу и ефикасности рада јавног тужилаштва, старају се о непристрасној расподели предмета јавним тужиоцима и врше друге послове (члан 38).

Када је у питању план и програм рада јавног тужилаштва (члан 39), прописано је да Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац доносе план и програм рада јавног тужилаштва. План и програм рада садржи и одлуку о годишњем распореду послова у јавном тужилаштву, јавни тужилац може изјавити приговор на одлуку о годишњем распореду, односно на одлуку којом се мења годишњи распоред, Високом савету тужилаштва. Јавни тужилац може изјавити приговор против такве одлуке у року од три дана од дана саопштавања распореда на колегијуму јавног тужилаштва или упознавања са годишњим распоредом послова у јавном тужилаштву ако јавни тужилац из оправданих разлога није присуствовао колегијуму. Ако главни јавни тужилац не усвоји приговор дужан је да приговор, са образложењем за неприхватање приговора, достави Високом савету тужилаштва у року од три дана од дана пријема приговора, а недостављање приговора у прописаном року Високом савету тужилаштва представља дисциплински прекршај. Врховног јавног тужиоца и главног јавног тужиоца који је одсутан или спречен да руководи јавним тужилаштвом замењује јавни тужилац одређен годишњим распоредом послова (члан 40).

Чланом 41. Закона уређен је положај вршиоца функције Врховног јавног тужиоца и главног јавног тужиоца. Предвиђено је да ако Врховном јавном тужиоцу или главном јавном тужиоцу престане јавнотужилачка функција Врховног јавног тужиоца или главног јавног тужиоца, Високи савет тужилаштва поставља вршиоца функције Врховног јавног тужиоца и главног јавног тужиоца док Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац не ступи на јавнотужилачку функцију, а најдуже на једну годину. У овој ситуацији постоји и ограничење, а то је да исто лице не може бити поново постављено за вршиоца функције Врховног јавног тужиоца, односно главног јавног тужиоца у истом јавном тужилаштву.

У петом одељку ове главе Закона (чл. 42. до 49) ближе је уређена правосудна управа. Правосудну управу чине послови (члан 42) старања о извршавању закона и других прописа у вези са уређењем и радом јавног тужилаштва. Послови правосудне управе су подељени између Високог савета тужилаштва и министарства надлежног за правосуђе. Приликом обављања послова правосудне управе министарство надлежно за правосуђе не може задрати у самосталност носиоца јавнотужилачке функције и јавног тужилаштва, нити у обављање послова управе у јавном тужилаштву у надлежности главног јавног тужиоца.

Високи савет тужилаштва води лични лист носиоца јавнотужилачке функције (члан 43). Подаци о личности које садржи лични лист могу да се користе само у сврху примене овог закона и обрађују се у складу са законом којим се уређује заштита података о личности. Чланом 44. ближе је прописана садржина личног листа. Лични лист носиоца јавнотужилачке функције садржи: име, презиме, име родитеља, јединствени матични број грађана, место и датум рођења, податке о пребивалишту, завршеном правном факултету, успеху на студијама, приправничкој пракси, правосудном испиту, кретању у служби, датуму навршења радног века, упућивању на рад у друго јавно тужилаштво, удаљењу са јавнотужилачке функције, дисциплинској мери, престанку јавнотужилачке функције, објављеним стручним и научним радовима, вредновању рада, учешћу у програмима стручног усавршавања, знању страних језика и другим посебним знањима, као и друге податке везане за његов рад и положај.

Акт о управи у јавном тужилаштву уређен је чланом 45. Закона. Актом о управи у јавном тужилаштву нарочито се уређују: унутрашње уређење и организација рада јавног тужилаштва; однос јавног тужилаштва према другим државним органима, грађанима и јавности; употреба обележја јавног тужилаштва, службеног језика и писма; обавештавање јавности о раду јавног тужилаштва; уједначено и благовремено поступање у предметима; праћење и проучавање јавнотужилачке и судске праксе; поступање по притужби и представци на рад носиоца јавнотужилачке функције и особља у јавном тужилаштву; заштита тајности података; вођење уписника, помоћних књига, именика и других евиденција; руковање предметима и стварима од вредности; вођење статистике; поступање са списима; приправничка пракса; поступање особља у јавном тужилаштву са странкама; друга питања од значаја за рад јавног тужилаштва. Акт о управи у јавном тужилаштву доноси министар надлежан за правосуђе, по прибављеном мишљењу Високог савета тужилаштва и Врховног јавног тужиоца. Акт о управи у јавном тужилаштву објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Надзор над применом акта о управи у јавном тужилаштву (члан 46. до 49) врше Високи савет тужилаштва и министарство надлежно за правосуђе. Лице које врши надзор мора да испуњава услове за избор јавног тужиоца у јавном тужилаштву чији рад надзире. Надзор се спроводи у складу са годишњим планом надзора који доноси Високи савет тужилаштва, односно министар надлежан за правосуђе до краја календарске године за наредну годину (редовни надзор), а ванредни надзор може се спровести на предлог Врховног јавног тужиоца, непосредно вишег главног јавног тужиоца, председника Високог савета тужилаштва или министра надлежног за правосуђе. Теренски надзор врши се непосредним увидом у јавнотужилачке предмете, уписнике, документацију, податке, услове и начин рада надзираног јавног тужилаштва.

Главни јавни тужилац надзираног јавног тужилаштва дужан је да омогући несметано спровођење надзора обезбеђивањем одговарајућег радног простора и техничких уређаја лицу које врши надзор, као и давање на увид јавнотужилачких предмета, уписника, аката, документације и података који су предмет надзора. Канцеларијски надзор врши се увидом у акте, податке и документацију коју је доставило надзирано јавно тужилаштво и увидом у систем за аутоматско вођење предмета, а лицу које врши теренски или канцеларијски надзор мора бити омогућен несметан увид у систем за аутоматско вођење предмета. После надзора сачињава се записник. Записник садржи чињенично стање утврђено вршењем надзора, мере које се

предлажу ради отклањања уочених недостатака и неправилности и рокове за предузимање мера. Ако недостаци не буду отклоњени у остављеним роковима, орган који врши надзор поднеће дисциплинску пријаву против главног јавног тужиоца надзираног јавног тужилаштва.

Трећа глава Закона (чл. 50. до 79) уређује положај носилаца јавнотужилачке функције. Ова глава је подељена у шест одељака: 1. Основна права и обавезе; 2. Трајање јавнотужилачке функције; 3. Удаљење са јавнотужилачке функције; 4. Трајни премештај и привремено упућивање; 5. Нespoјивост јавнотужилачке функције са другом функцијом, послом или приватним интересом; 6. Материјални положај.

Првим одељком ове главе Закона (чл. 50. до 60) уређена су основна права и обавезе носилаца јавнотужилачке функције. Носилац јавнотужилачке функције самосталан је у вршењу јавнотужилачке функције од извршне и законодавне власти, а јавнотужилачка функција врши се у јавном интересу ради обезбеђивања примене Устава и закона, при чему се мора обезбедити поштовање и заштита људских права и основних слобода. Носилац јавнотужилачке функције дужан је да очува поверење у своју самосталност у раду, као и да поступа и одлучује непристрасно, односно да очува поверење у непристрасност у свом раду (чл. 50. и 51).

У циљу унапређења достојанства јавнотужилачке функције и угледа носилаца јавнотужилачке функције и јавног тужилаштва, носилац јавнотужилачке функције поступа у складу са Етичким кодексом. Њега доноси Високи савет тужилаштва, а о његовом поштовању се стара Етички одбор. Етички кодекс ближе уређује принципе законитости, самосталности, непристрасности, стручности, одговорности, посвећености и достојанствености. Такође, постоји обавеза и да су сви органи јавне власти и јавни функционери дужни да својим поступањем и понашањем одржавају поверење у самосталност и непристрасност носиоца јавнотужилачке функције и јавног тужилаштва (члан 52).

Рад јавног тужилаштва и носиоца јавнотужилачке функције је јаван, осим у случајевима прописаним законом (члан 53).

Забрана политичког деловања је обезбеђена тако што је одређено да носилац јавнотужилачке функције не може бити члан политичке странке, као и да је дужан да се уздржи од јавног изражавања политичких ставова и учествовања у јавним расправама политичког карактера, осим ако се ради о питањима која се тичу јавног тужилаштва, уставности и законитости, људских права и основних слобода. Такође је дужан да се уздржи од учествовања у политичким активностима политичких субјеката (члан 54). Прописивање дужности за носиоце јавнотужилачке функције да се уздржи од учествовања у политичким активностима политичких субјеката примерено је из разлога што се тиме чува политичка неутралност или интегритет јавног тужилаштва и избегава евентуални сукоб јавног и политичког интереса који би могао да настане. Ова одредба је на линији сличних решења која се односе на судије и у складу је са чланом 8. Устава, који уређује сукоб интереса у вршењу јавне функције

Носилац јавнотужилачке функције има право плату и пензију у складу са достојанством јавнотужилачке функције и одговорношћу носиоца јавнотужилачке функције, односно право на плату и пензију довољну да обезбеди његову самосталност и материјалну сигурност (члан 55), што је законска гаранција његовог материјалног положаја.

Носилац јавнотужилачке функције остварује права из радног односа у складу са прописима који уређују права из радног односа изабраног лица, осим у случајевима прописаним овим законом (члан 56).

Носилац јавнотужилачке функције, у складу са Уставом, има право на имунитет, тако што не може бити позван на одговорност за мишљење дато или одлуку донету у вези са вршењем јавнотужилачке функције, изузев ако учини кривично дело кршења закона од стране судије или јавног тужиоца. Носилац јавнотужилачке функције не може

бити лишен слободe ни у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вези са вршењем јавнотужилачке функције, без одобрења Високог савета тужилаштва (члан 57).

За штету коју носилац јавнотужилачке функције проузрокује незаконитим или неправилним радом одговара Република Србија. При томе, ако је утврђено да је штета проузрокована намерно, Република Србија може тражити од носиоца јавнотужилачке функције накнаду исплаћеног износа (члан 58).

Носилац јавнотужилачке функције, јавнотужилачки помоћник и јавнотужилачки приправник имају право да се удружују у струковна удружења ради заштите својих интереса и очувања самосталности у раду јавних тужилаштва, што подразумева и учешће у активностима струковних удружења у току радног времена, ако се тиме не ремети рад у јавном тужилаштву (члан 59). У овом члану је наглашено, као посебно право, право на струковно удруживање носилаца јавнотужилачке функције. То никако не значи да носиоци јавнотужилачке функције не могу бити чланови неких других удружења (спортских, културних и др.) будући да је то питање уређено системским законом – Законом о спречавању корупције, а на који се позива и овај Закон (члан 73).

Носилац јавнотужилачке функције има право и обавезу на стручно усавршавање, о трошку Републике Србије, на начин уређен посебним законом (члан 60).

У другом одељку ове главе Закона (чл. 60. до 63) уређено је трајање јавнотужилачке функције. Функција јавног тужиоца је стална и престаје само из разлога прописаних Уставом и овим законом. За разлику од јавних тужилаца, главни јавни тужилац се бира из реда главних јавних тужилаца или јавних тужилаца, односно међу лицима која испуњавају прописане услове за избор, на период од шест година и не може бити поново биран за главног јавног тужиоца у истом јавном тужилаштву. При томе, главни јавни тужилац коме јавнотужилачка функција главног јавног тужиоца престане на лични захтев или ако не буде изабран за главног јавног тужиоца у другом јавном тужилаштву, наставља да обавља јавнотужилачку функцију јавног тужиоца коју је обављао пре избора за главног јавног тужиоца. Одлуку о наставку обављања јавнотужилачке функције доноси Високи савет тужилаштва (чл. 60. до 62).

Чланом 63. Закона уређено је настављање јавнотужилачке функције у одређеним случајевима. Наиме, ако јавно тужилаштво буде укинута, главни јавни тужилац, односно јавни тужилац наставља да врши јавнотужилачку функцију као јавни тужилац у јавном тужилаштву које је преузело надлежност укинутаг јавног тужилаштва. Такође, ако је надлежност укинутаг јавног тужилаштва преузело више јавних тужилаштва, носилац јавнотужилачке функције наставља да врши јавнотужилачку функцију у јавним тужилаштвима која су преузела надлежност укинутаг јавног тужилаштва, и то на основу одлуке Високог савета тужилаштва. И овде је обезбеђено право на правно средство, што значи дан се против ове одлуке може се изјавити жалба Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе.

Удаљење са јавнотужилачке функције уређено је у трећем одељку ове главе Закона (чл. 64. до 67). Удаљење је обавезно ако је носиоцу јавнотужилачке функције одређен притвор, а факултативно ако је покренут поступак за утврђивање разлога за његово разрешење или кривични поступак за кривично дело због кога може бити разрешен. Одлуку о удаљењу носиоца јавнотужилачке функције доноси Високи савет тужилаштва, а против одлуке о удаљењу може се изјавити жалба Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе и не задржава извршење одлуке. Ако се одлучује о удаљењу Врховног јавног тужиоца, он се изузима од одлучивања. Удаљење са јавнотужилачке функције траје до укидања притвора, правоснажног окончања поступка утврђивање разлога за разрешење носиоца јавнотужилачке функције или правоснажног окончања кривичног поступка, а Високи савет тужилаштва може

укинути одлуку о удаљењу и пре окончања поступка за утврђивање разлога за разрешење.

Трајни премештај и привремено упућивање уређени су у четвртом одељку ове главе Закона (чл. 68. до 70). Јавни тужилац може бити трајно премештен у друго јавно тужилаштво истог степена, на основу одлуке Високог савета тужилаштва, али само уз своју писмену сагласност. Међутим, јавни тужилац може бити трајно премештен у друго јавно тужилаштво истог степена без своје сагласности ако у јавном тужилаштву буде смањен број јавних тужилаца, такође на основу одлуке Високог савета тужилаштва. У том случају, против одлуке Високог савета тужилаштва може се изјавити жалба Уставном суду која искључује право на подношење уставне жалбе (члан 68).

Јавни тужилац може из оправданих разлога и уз своју писмену сагласност, бити привремено упућен у друго јавно тужилаштво истог или непосредно нижег степена најдуже на три године, без могућности поновног упућивања у исто јавно тужилаштво. Решење о привременом упућивању доноси Врховни јавни тужилац и оно мора бити образложено (члан 69).

Ради обављања стручних послова, јавни тужилац може бити упућен и у Високи савет тужилаштва, министарство надлежно за правосуђе, Правосудну академију и међународну организацију у области правосуђа (члан 70). Упућивање може трајати најдуже три године, односно најдуже шест година у међународну организацију, без могућности поновног упућивања у исти орган, установу или међународну организацију. Решење о упућивању доноси Високи савет тужилаштва.

У петом одељку ове главе Закона (чл. 71. до 73) прописана је неспојивост јавнотужилачке функције. Носилац јавнотужилачке функције не може бити на функцији у другом органу Републике Србије, органу аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе или градске општине, ако законом није друкчије одређено, не може се бавити јавним или приватним плаћеним послом, нити пружати правне услуге или давати правне савете уз накнаду. Поред тога, са јавнотужилачком функцијом неспојиви су и друга функција, послао или приватни интерес који је супротан угледу и самосталности јавног тужилаштва. Међутим, носилац јавнотужилачке функције може, ван радног времена, да се без посебног одобрења бави уметничком, наставном и научном делатношћу, уз накнаду, а може, у току радног времена, да обавља наставну и научну делатност, ако је тако законом одређено. Поред тога, прописано је да јавни тужилац може у току радног времена, по одобрењу Врховног јавног тужиоца или главног јавног тужиоца, да учествује у раду стручног тела образованог у складу са посебним прописом, односно радне групе за израду закона или другог акта (члан 71).

Носилац јавнотужилачке функције је дужан да писмено обавести Високи савет тужилаштва о другој функцији, послу или приватном интересу за које постоји могућност да су неспојиви са јавнотужилачком функцијом. Овакво обавештење може да поднесе и свако друго лице. После тога, Високи савет тужилаштва покреће и води поступак одлучивања о неспојивости и обавештава носиоца јавнотужилачке функције о неспојивости (члан 72). Треба напоменути да носилац јавнотужилачке функције, поред одредаба овог закона, подлеже и свим другим обавезама закона који уређује спречавање корупције као јавни функционер (члан 73).

У шестом одељку ове главе Закона (чл. 74. до 79) уређен је материјални положај носилаца јавнотужилачке функције. Основна плата носилаца јавнотужилачке функције Основна плата одређује се множењем коефицијента за обрачун и исплату плата са основицом за обрачун и исплату плата, а основица за обрачун и исплату плате главног јавног тужиоца и јавног тужиоца једнака је основици за обрачун и исплату плате судије. Коефицијент за обрачун и исплату плате одређује се тако што се сваки јавни тужилац разврстава у једну од пет платних група, а свака платна група има одговарајући коефицијент. Основна плата главног јавног тужиоца, односно јавног тужиоца посебне надлежности, једнака је основној плати председника суда опште надлежности пред

kojim glavni javni tužilac postupa, odnosno plati predsednika višeg suda pred kojim taj glavni tužilac postupa (чл. 74. до 77).

У члану 78. Закона прописани су случајеви одређивања плате у случају трајног премештаја, привременог упућивања и упућивања и увећање основне плате. Основна плата јавног тужиоца који обавља јавнотужилачку функцију у јавном тужилаштву у коме је непопуњено више од 10% јавнотужилачких места увећава се од 10% до 50%, сразмерно броју непопуњених места, на основу одлуке Високог савета тужилаштва (с тим што се под непопуњеним јавнотужилачким местом сматра се и место јавног тужиоца који је привремено ослобођен вршења јавнотужилачке функције, односно коме мирује јавнотужилачка функција, због избора, именовања, привременог упућивања у друго јавно тужилаштво, односно упућивања у Високи савет тужилаштва, министарство надлежно за правосуђе, Правосудну академију или међународну организацију. Основна плата главног јавног тужиоца, односно јавног тужиоца који поступа у предметима кривичних дела са елементом организованог криминала и ратног злочина, може се увећати до 100%, на основу одлуке Високог савета тужилаштва.

Носиолац јавнотужилачке функције има право на накнаду плате за време одсуствовања са рада и на накнаду трошкова, као и право на накнаду за неискоришћени годишњи одмор, под истим условима и у истом обиму права као и други запослени у јавном тужилаштву (члан 79).

У четвртој глави закона (чл. 80. до 98) уређен је избор носилаца јавнотужилачке функције. Ова глава садржи следеће одељке: 1. Надлежност и услови за избор носилаца јавнотужилачке функције; 2. Поступак за избор главног јавног тужиоца и јавног тужиоца; 3. Поступак за предлагање и избор Врховног јавног тужиоца; 4. Заклетва и ступање на јавнотужилачку функцију.

Врховног јавног тужиоца бира Народна скупштина, на предлог Високог савета тужилаштва, на шест година, а главног јавног тужиоца бира Високи савет тужилаштва, на шест година. Јавног тужиоца бира Високи савет тужилаштва на сталну јавнотужилачку функцију у јавном тужилаштву (члан 80). Општи услови за избор предвиђено је да за носиоца јавнотужилачке функције може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава опште услове за рад у државном органу, који је завршио правни факултет, положио правосудни испит, који је стручан и достојан за вршење јавнотужилачке функције. Поред општих услова додатни услов је да кандидат има радно искуство у правној струци после положеног правосудног испита. Остали услови за избор су стручност, оспособљеност и достојност. Под стручношћу се подразумева поседовање теоријског и практичног знања потребног за обављање јавнотужилачке функције, а под оспособљености вештине које омогућавају ефикасну примену специфичних правничких знања у решавању јавнотужилачког предмета. Достојност подразумева моралне особине које носилац јавнотужилачке функције треба да поседује и понашање у складу са тим особинама. Стручност и оспособљеност кандидата проверава се на испиту који организује Високи савет тужилаштва. Битна је и одредба да је приликом избора и предлагања кандидата за јавнотужилачку функцију забрањена дискриминација по било ком основу (чл. 81 до 85).

Посебно треба нагласити да је у поступку за избор главног јавног тужиоца и јавног тужиоца обезбеђена јавност поступка, да је доступна целокупна документација која се прикупља у поступку за избор кандидатима који су поднели пријаву на јавни конкурс, као и да је прописано правно средство против одлуке о избору.

Поступак за избор главног јавног тужиоца и јавног тужиоца започиње објављивањем јавног конкурса за избор главног јавног тужиоца и јавног тужиоца. Јавни конкурс за избор главног јавног тужиоца објављује се најкасније три месеца пре истека јавнотужилачке функције главног јавног тужиоца и објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”, средству јавног обавештавања које покрива територију Републике Србије, као и на интернет страници Врховног савета тужилаштва (члан 86)

Пријаве се подnose Високом савету тужилаштва у року од 15 дана од дана објављивања јавног конкурса у „Службеном гласнику Републике Србије”, а кандидат за главног јавног тужиоца, уз пријаву на јавни конкурс за избор, доставља и програм унапређења рада јавног тужилаштва за које се кандидује, који се објављује на интернет страници Високог савета тужилаштва, заједно са подацима из радне биографије кандидата. Неблаговремену, недозвољену и непотпуну пријаву комисија одбацује закључком. На закључак је дозвољен приговор Високом савету тужилаштва у року од три дана од дана достављања решења (члан 87).

Високи савет тужилаштва прибавља податке и мишљења о стручности, оспособљености у раду и достојности кандидата. Подаци и мишљења прибављају се од органа и организација у којима је кандидат радио у правној струци. Приликом избора кандидата из реда главног јавног тужиоца и јавног тужиоца могу се узети у обзир и друге активности од значаја за обављање јавнотужилачке функције. Пре избора кандидат има право увида у целокупну документацију и мишљења која су основ за одлуку о његовом избору (члан 88).

Пре доношења одлуке о избору Високи савет тужилаштва обавља разговор са пријављеним кандидатом који има за циљ да утврди вештину комуникације, спремност за обављање јавнотужилачке функције и професионални интегритет кандидата, а у поступку за избор главног јавног тужилоца и јавног тужиоца обезбеђује се јавност рада (чл. 89. и 90).

За избор главног јавног тужиоца и јавног тужиоца Високи савет тужилаштва саставља ранг листу кандидата на основу стручности, оспособљености и достојности кандидата. Високи савет тужилаштва доноси одлуку о избору на јавнотужилачку функцију главног јавног тужиоца и јавног тужиоца, која мора бити образложена. Против одлуке о избору на јавнотужилачку функцију главног јавног тужиоца и јавног тужиоца кандидат може изјавити жалбу Уставном суду у року од 15 дана од дана објављивања одлуке у „Службеном гласнику Републике Србије”, која искључује право на подношење уставне жалбе, а Уставни суд је дужан да одлуку по жалби донесе у року од 30 дана од дана истека рока за изјављивање жалбе Уставном суду. Уставни суд може да одбије жалбу суду као неосновану и потврди одлуку о избору на јавнотужилачку функцију главног јавног тужиоца и јавног тужиоца или усвоји жалбу и поништи одлуку о избору на јавнотужилачку функцију главног јавног тужиоца и јавног тужиоца (чл. 91. до 93).

Поступак за предлагање и избор Врховног јавног тужиоца (трећи одељак ове главе) уређен је у чл. 94. и 95. Закона. Кандидата за избор Врховног јавног тужиоца предлаже Високи савет тужилаштва на основу стручности, оспособљености и достојности кандидата, а према критеријумима и мерилима које прописује Високи савет тужилаштва. У поступку предлагања кандидата за избор Врховног јавног тужиоца Високи савет тужилаштва обавља разговор са кандидатима, уз учешће стручне и опште јавности. Високи савет тужилаштва предлаже Народној скупштини једног кандидата за избор Врховног јавног тужиоца. Предлог Високог савета тужилаштва мора бити образложен. Председник Народне скупштине сазива седницу за избор Врховног јавног тужиоца. Седница се сазива најраније 15 дана од пријема предлога за избор. Седница се мора одржати и окончати у року од 30 дана од дана сазивања седнице. Народна скупштина бира предложеног кандидата за Врховног јавног тужиоца, гласовима три петине свих народних посланика. Ако Народна скупштина не изабере предложеног кандидата у року од 30 дана од дана сазивања седнице, Врховног јавног тужиоца бира, између свих кандидата који испуњавају услове за избор, комисија коју чине председник Народне скупштине, председник Уставног суда, председник Врховног суда, Врховни јавни тужилац и Заштитник грађана, већином гласова.

У чл. 96. до 98. Закона (четврти одељак ове главе) прописано је да пре ступања на јавнотужилачку функцију носилац јавнотужилачке функције полаже заклетву, да Врховни јавни тужилац полаже заклетву пред Народном скупштином, а главни јавни

тужилац и јавни тужилац полаже заклетву пред Високим саветом тужилаштва. Носилац јавнотужилачке функције ступа на јавнотужилачку функцију на свечаној седници колегијума јавног тужилаштва за које је изабран. Ако без оправданог разлога не ступи на јавнотужилачку функцију у року од 30 дана сматра се да није изабран.

У петој глави Закона (чл. 99. до 108) уређен је престанак јавнотужилачке функције

У одељку 1. наведени су разлози за престанак јавнотужилачке функције и то су: ако то носилац јавнотужилачке функције сам затражи, ако му престане држављанство Републике Србије, ако трајно изгуби радну способност за вршење јавнотужилачке функције или ако буде разрешен. Поред тога, јавном тужиоцу функција престаје кад наврши радни век, а главном јавном тужиоцу функција главног јавног тужиоца престаје ако буде укинута јавно тужилаштво којим руководи.

Престанак јавнотужилачке функције на лични захтев се дешава кад носилац јавнотужилачке функције поднеси писмени захтев за престанак јавнотужилачке функције. Ако о захтеву за престанак јавнотужилачке функције не буде одлучено у року од 30 дана од дана подношења захтева, сматра се да је јавнотужилачка функција престала истеком рока од 30 дана од дана подношења захтева (члан 100).

Јавном тужиоцу престаје јавнотужилачка функција кад наврши радни век (члан 101), по сили закона. Радни век јавног тужиоца навршава се кад јавни тужилац наврши 65 година живота, изузев јавног тужиоца Врховног јавног тужилаштва који може обављати јавнотужилачку функцију до навршења 67 година живота. Такође, носиоцу јавнотужилачке функције престаје јавнотужилачка функција ако се на основу мишљења стручне комисије надлежног органа утврди да је због здравственог стања трајно изгубио радну способност за вршење јавнотужилачке функције (члан 102).

У одељку 2. ове главе Закона - разрешење, као разлози за разрешење су наведени: ако је носилац јавнотужилачке функције правноснажно осуђен за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци или ако је у поступку за утврђивање разлога за његово разрешење утврђено да је учинио тежак дисциплински прекршај који, према оцени Високог савета тужилаштва, озбиљно штети угледу јавнотужилачке функције и поверењу јавности у јавно тужилаштво. Високи савет тужилаштва покреће и води по службеној дужности поступак за утврђивање разлога за разрешење носиоца јавнотужилачке функције због правноснажне осуде за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци (члан 104).

Када је у питању поступак за утврђивање разлога за разрешење носиоца јавнотужилачке функције због учињеног тешког дисциплинског прекршаја (члан 105), Високи савет тужилаштва утврђује чињенице о томе да ли је тежак дисциплински прекршај носиоца јавнотужилачке функције који је утврђен правноснажном одлуком такав да озбиљно штети угледу јавнотужилачке функције или поверењу јавности у јавно тужилаштво. Високи савет тужилаштва дужан је да спроведе поступак и донесе одлуку у року од 90 дана од дана од дана покретања поступка за утврђивање разлога за разрешење носиоца јавнотужилачке функције.

У наведеном поступку носилац јавнотужилачке функције има право да одмах буде обавештен о разлозима за покретање поступка, да се упозна с предметом, пратећом документацијом и током поступка и да сам или преко пуномоћника пружи објашњења и доказе за своје наводе, као и да своје наводе усмено изложи пред Високим саветом тужилаштва (члан 106). Овај поступак је хитан, води се уз сва јемства правичног суђења, без присуства јавности, осим ако носилац јавнотужилачке функције у односу на кога се поступак води захтева да поступак буде јаван.

Одлуку о престанку јавнотужилачке функције Врховног јавног тужиоца (одељак 3. ове главе Закона) доноси Народна скупштина, на предлог Високог савета тужилаштва, после спроведеног поступка у којем утврђује разлог за престанак јавнотужилачке функције Врховног јавног тужиоца, а одлуку о престанку јавнотужилачке функције главног јавног тужиоца и јавног тужиоца доноси Високи

савет тужилаштва. Ове поступке покреће и води Високи савет тужилаштва по службеној дужности (члан 107).

Против одлуке Народне скупштине, односно Високог савета тужилаштва о престанку јавнотужилачке функције, Врховни јавни тужилац, главни јавни тужилац односно јавни тужилац може изјавити жалбу Уставном суду, у року од 30 дана од дана достављања одлуке, која искључује право на подношење уставне жалбе (члан 108). Уставни суд својом одлуком може одбити жалбу Уставном суду или усвојити жалбу Уставном суду и поништити одлуку о престанку јавнотужилачке функције

У Глави VI. Закона (чл. 109. до 112) уређено је вредновање рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца. Вредновање рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца представља основ за избор и обавезну обуку. Вредновање рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца врши се на основу следећих критеријума: стручно знање и способност његове примене; способност аналитичког мишљења и решавања правних питања; способност за доношење одлука у примереним роковима; вештина расправљања и саслушавања; способност усменог и писменог изражавања и аргумендовања; способност организовања и руковођења јавнотужилачког посла; преузимање додатних послова и задужења. Рад главног јавног тужиоца и јавног тужиоца редовно се вреднује једном у три године, а изузетно, на основу одлуке Високог савета тужилаштва, рад главног јавног тужиоца и јавног тужиоца може се вредновати и ванредно. Вредновање рада се изражава оценом, које могу бити: „изузетно успешно обавља јавнотужилачку функцију”, „успешно обавља јавнотужилачку функцију”, „задовољавајуће обавља јавнотужилачку функцију” и „незадовољавајуће обавља јавнотужилачку функцију”. Главном јавном тужиоцу и јавном тужиоцу дато је право приговора против одлуке о вредновању рада Високом савету тужилаштва. Вредновање рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца врши комисија коју именује Високи савет тужилаштва. Комисија је састављена од три члана, у којој јавни тужиоци вишег степена вреднују рад главног јавног тужиоца и јавног тужиоца нижег степена

Значајне новине везане су и за Главу VII. Закона - Дисциплинска одговорност и дисциплински поступак (чл. 113. до 124).

Чланом 113. прописана је сврха дисциплинске одговорности. Сврха дисциплинске одговорности је да се носилац јавнотужилачке функције упозори или санкционише, без угрожавања његове самосталности, због непримереног понашања или пропуста у раду који угрожава ауторитет и непристрасност јавног тужилаштва, а у циљу одржавања поверења јавности у јавно тужилаштво.

У члану 114. Закона одређено је да је дисциплински прекршај несавесно вршење јавнотужилачке функције или понашање недостојно носиоца јавнотужилачке функције, које је прописано овим законом. Несавесно вршење јавнотужилачке функције је поступање које је супротно прописаним обавезама и забранама у вршењу функције или у вези са вршењем функције, а понашање недостојно јавнотужилачке функције је понашање носиоца јавнотужилачке функције у вршењу функције и изван вршења функције којим се нарушава углед јавног тужилаштва и поверење грађана у јавно тужилаштво.

У члану 115. Закона је прописано 23 дисциплинских прекршаја. То су: неоправдано неизрађивање јавнотужилачке одлуке у прописаном року; неоправдано неподношење редовног или ванредног правног средства у прописаном року; учестало пропуштање или кашњење на заказани претрес, расправу и другу процесну радњу у предметима који су му додељени у рад; пропуштање да тражи изузеће у предмету ако за то постоје законски разлози; неоправдано одбијање вршења посла или задатка који је поверен носиоцу јавнотужилачке функције; неосновано неизвршавање обавезног упутства главног јавног тужиоца за рад и поступање у поједином предмету; неизвршавање општег обавезног упутства Врховног јавног тужиоца; очигледно кршење обавезе правилног поступања према судији у поступку, странци, њеном правном

заступнику, сведоку, особљу или колеги; упуштање у непримерене односе са странком или њеним правним заступником у поступку који се води; давање непотпуних или нетачних података од значаја за рад Високог савета тужилаштва у поступку избора или престанка јавнотужилачке функције, утврђивања дисциплинске одговорности и другим питањима из његове надлежности; кршење начела непристрасности и угрожавање поверења грађана у јавно тужилаштво; обављање друге функције, посла или приватног интереса који су законом одређени као неспојиви са јавнотужилачком функцијом; прихватање поклона супротно прописима који уређују сукоб интереса; неоправдано и учестало непоштовање радног времена; у знатној мери кршење одредбе Етичког кодекса, које је утврђено одлуком Етичког одбора; неоправдано непохађање обавезног програма обуке; коришћење хијерархијских овлашћења на начин супротан закону; неоправдано непоступање по годишњем распореду послова у јавном тужилаштвоу или измени одлуке о годишњем распореду послова у јавном тужилаштвоу; неовлашћено саопштавање медијима информације о текућим или планираним доказним радњама и истрагама; непоступање по одлуци Високог савета тужилаштва о упућивању на обавезан здравствени преглед; неоправдано непоступање по мерама донетим у поступку надзора; недостављање или неблаговремено достављање приговора против обавезног упутства за рад и поступање у поједином предмету, приговора против решења о супституцији или приговора против решења о деволуцији комисији која одлучује о приговору; недостављање или неблаговремено достављање приговора против одлуке о годишњем распореду послова у јавном тужилаштвоу или одлуке о измени одлуке о годишњем распореду послова у јавном тужилаштвоу. Истовремено, направљена је подела на теже и лакше дисциплинске прекршаје.

Тежак дисциплински прекршај постоји ако је услед извршења дисциплинског прекршаја тачно прописаних дошло до озбиљног поремећаја у раду јавног тужилаштва или нарушавања угледа и поверења јавности у јавно тужилаштво, а нарочито застаревања кривичног гоњења, као и у случају поновљеног дисциплинског прекршаја. Под поновљеним дисциплинским прекршајем сматра се два пута правоснажно утврђена одговорност носиоца јавнотужилачке функције за дисциплински прекршај, ако између правоснажних одлука није протекло више од три године.

У истом члану Закона значајне су и одредбе да се другим законом не може прописати дисциплински прекршај носиоца јавнотужилачке функције, као и да носилац јавнотужилачке функције није одговоран за дисциплински прекршај који је учињен услед недовољног броја јавних тужилаца у јавном тужилаштвоу, повећаног прилива предмета у јавном тужилаштвоу, недовољног броја особља у јавном тужилаштвоу, незадовољавајућих просторних и техничких услова за рад или других разлога који онемогућавају ефикасно поступање носиоца јавнотужилачке функције.

Дисциплинска санкција изриче се сразмерно тежини учињеног дисциплинског прекршаја. Закон предвиђа следеће дисциплинске санкције: опомена, умањење плате до 50% до једне године и забрана избора у друго јавно тужилаштво у трајању до три године (члан 116).

Чланом 117. Закона прописано је покретање поступка за утврђивање разлога за разрешење носиоца јавнотужилачке функције. Наиме, ако је у дисциплинском поступку правоснажном одлуком утврђено да је носилац јавнотужилачке функције учинио тежак дисциплински прекршај, Високи савет тужилаштва, односно Дисциплинска комисија може покренути поступак за утврђивање разлога за разрешење носиоца јавнотужилачке функције. У том поступку; Високи савет тужилаштва оцењује да ли учињени дисциплински прекршај озбиљно штети угледу јавнотужилачке функције или поверењу јавности у јавно тужилаштво.

Дисциплински органи за вођење дисциплинског поступка су: Дисциплински тужилац и његови заменици и Дисциплинска комисија, које образује Високи савет тужилаштва. Чланове дисциплинских органа именује Високи савет тужилаштва из реда

главних јавних тужилаца и јавних тужилаца на период од пет година без могућности поновног именовања (члан 118).

Када је у питању подношење дисциплинске пријаве, предвиђено је да свако лице може поднети дисциплинску пријаву против носиоца јавнотужилачке функције Дисциплинском тужиоцу, а да предлог за вођење дисциплинског поступка, Дисциплински тужилац подноси на основу дисциплинске пријаве или по службеној дужности. Дисциплински поступак води дисциплинска комисија на предлог дисциплинског тужиоца, а предлог за вођење дисциплинског поступка, дисциплински тужилац подноси на основу дисциплинске пријаве. Дисциплински поступак је хитан, води се уз сва јемства правичног суђења, без присуства јавности, осим ако носилац јавнотужилачке функције у односу на кога се води поступак захтева да буде јаван. Вођење дисциплинског поступка застарева истеком три године од дана када је дисциплински прекршај учињен (члан 119).

Дисциплински тужилац може да одлучи на следећи начин: може да одбаци дисциплинску пријаву као неосновану или да је прихвати и поднесе предлог за вођење дисциплинског поступка (члан 120). У дисциплинском поступку носилац јавнотужилачке функције има право да одмах буде обавештен о предлогу дисциплинског тужиоца, да се упозна са предметом и доказима и да сам или преко пуномоћника пружи објашњења и доказе за своје наводе, као и да своје наводе усмено изложи пред дисциплинском комисијом (члан 121).

У члану 122. Закона прописано је да дисциплинска комисија може да одлучи на следећи начин: може да одбије предлог дисциплинског тужиоца или може да усвоји предлог и изрекне дисциплинску санкцију. При томе, одлука дисциплинске комисије о предлогу Дисциплинског тужиоца мора бити образложена. Против одлуке дисциплинске комисије предвиђено је и правно средство, што значи да дисциплински тужилац и носилац јавнотужилачке функције против кога се води дисциплински поступак, могу изјавити жалбу Високом савету тужилаштва, и то у року од осам дана од дана пријема одлуке.

Чланом 123. Закона предвиђено је да Високи савет тужилаштва, одлучујући по жалби, може жалбу да одбаци као неблаговремену и недозвољену, да потврди првостепену одлуку дисциплинске комисије или да одлуку преиначи. Треба нагласити да министар надлежан за правосуђе не може да гласа у поступку по жалби, као и да се Врховни јавни тужилац изузима из одлучивања ако се у дисциплинском поступку одлучује о његовој одговорности. Високи савет тужилаштва је дужан да о жалби одлучи у року од 30 дана од дана достављања жалбе, а његова одлука мора бити образложена. Ова одлука је коначна и против ње се може покренути управни спор. Правоснажна одлука којом је изречена дисциплинска санкција уписује се у лични лист главног јавног тужиоца, односно јавног тужиоца, а брише се из личног листа по протеклу три године од дана правоснажности одлуке.

У члану 124. Закона предвиђена је обавеза Високог савета тужилаштва да води евиденцију о дисциплинским поступцима против носилаца јавнотужилачке функције и прописана њена садржина.

Главом VIII. Закона – Колегијум јавног тужилаштва (чл. 125. до 129) предвиђен је састав колегијума јавног тужилаштва, његово сазивање и начин рада. Колегијум јавног тужилаштва сачињавају главни јавни тужилац и јавни тужиоци тог јавног тужилаштва, њега сазива и њиме руководи главни јавни тужилац или јавни тужиолац кога он одреди, при чему је дужан да сазове колегијум јавног тужилаштва на захтев најмање трећине јавних тужилаца. Колегијум јавног тужилаштва одлучује ако је присутно најмање две трећине јавних тужилаца, а одлука је пуноважна ако за њу гласа већина присутних чланова.

Колегијум јавног тужилаштва: даје мишљење Високом савету тужилаштва о кандидату за главног јавног тужиоца и јавног тужиоца у свом или непосредно нижем јавном тужилаштву; даје мишљење о предлогу извештаја о раду јавног тужилаштва за

претходну годину; даје мишљење о предлогу плана и програма рада јавног тужилаштва за наредну годину; разматра извештај о извршеном надзору над радом јавног тужилаштва; разматра питања од значаја за стручно усавршавање и организацију јавног тужилаштва; врши и друге послове у складу са актом о управи у јавном тужилаштву, а колегијум Врховног јавног тужилаштва, поред ових надлежности, даје и мишљење о нацртима закона или других прописа од значаја за рад јавног тужилаштва или обављање јавнотужилачке функције; даје мишљење Високом савету тужилаштва у поступку решавања захтева за изузеће Врховног јавног тужиоца и обавља и друге послове.

Ради разматрања питања од значаја за рад јавног тужилаштва, Врховни јавни тужилац може сазвати проширени колегијум Врховног јавног тужилаштва, који чине Врховни јавни тужилац, јавни тужиоци Врховног јавног тужилаштва, апелациони главни јавни тужиоци, главни јавни тужиоци посебне надлежности и виши главни јавни тужиоци.

Глава IX. Закона уређује питање особља у јавном тужилаштву (чл. 130. до 140). Особље у јавном тужилаштву чине јавнотужилачки помоћник, јавнотужилачки приправник, државни службеник и намештеник запослен на административним, техничким, рачуноводственим, информационим и другим пратећим пословима значајним за јавно тужилаштво (члан 130). Врховно јавно тужилаштво има секретара који помаже Врховном јавном тужиоцу у вршењу послова управе у јавном тужилаштву. За секретара у Врховног јавном тужилаштву може бити постављено лице које испуњава услове за избор за апелационог главног јавног тужиоца. Јавно тужилаштво може имати секретара који помаже главном јавном тужиоцу у вршењу послова управе у јавном тужилаштву (члан 131).

У чл. 132. до 134. Закони уређени су послови тужилачког помоћника, њихова знања и вредновање рада. Јавнотужилачки помоћник помаже главном јавном тужиоцу и јавном тужиоцу, израђује нацрте аката, прима на записник пријаве, поднеске и изјаве грађана и самостално или под надзором. Рад јавнотужилачког помоћника надзире главни јавни тужилац или јавни тужилац кога он одреди. Јавнотужилачки помоћник стиче следећа звања: јавнотужилачки сарадник, виши јавнотужилачки сарадник, саветник или виши саветник. Звање јавнотужилачког сарадника може стећи лице које има положени правосудни испит, а звање вишег јавнотужилачког сарадника лице које после положеног правосудног испита има најмање две године радног искуства у правној струци. Звање саветника може стећи лице које испуњава услове за вишег главног јавног тужиоца. Звање саветника постоји у Врховном јавном тужилаштву, јавном тужилаштву посебне надлежности и апелационом јавном тужилаштву. У Врховном јавном тужилаштву постоји и звање вишег саветника, које се стиче одлуком колегијума Врховног јавног тужилаштва, а може га стећи лице које има звање саветника. Рад јавнотужилачког помоћника вреднује главни јавни тужилац, по прибављеном мишљењу јавног тужиоца с којим јавнотужилачки помоћник ради

Као јавнотужилачки приправник (чл. 135. и 136) прима се лице које је завршило правни факултет и испуњава опште услове за рад у државним органима, при чему се може примити у основно и више јавно тужилаштво. Број јавнотужилачких приправника одређује се посебно за свако јавно тужилаштво. Јавнотужилачки приправник прима се у радни однос на три године, а јавнотужилачки приправник који је на правосудном испиту оцењен оценом „положио са одликом” прима се у радни однос на неодређено време у звању јавнотужилачког сарадника.

Волонтер је лице које је дипломирани правник и може бити примљен на обуку у јавно тужилаштво, без заснивања радног односа, ради стицања радног искуства и услова за полагање правосудног испита (члан 137).

Јавнотужилачког приправника и јавнотужилачког помоћника се обучавају. Програм обуке утврђује Високи савет тужилаштва, а јавнотужилачки приправник и јавнотужилачки помоћник може одређено време бити упућен на обуку у друго јавно тужилаштво, државни орган или орган јединице локалне самоуправе (члан 138).

Јавно тужилаштво води лични лист за особље запослено у јавном тужилаштву, прописана је његова садржина, а особље у јавном тужилаштву је дужно да савесно и непристрасно врши своје послове и чува углед јавног тужилаштва (члан 139. и 140).

Глава X. Закона уређује (чл. 141. до 143) средства за рад јавних тужилаштава. Средства за рад јавног тужилаштва обезбеђују се у буџету Републике Србије. Ова средства треба да обимом и приливом одржавају самосталност и редован рад јавног тужилаштва. Обим и структуру буџетских средстава за рад јавног тужилаштва предлажу Високи савет тужилаштва и министарство надлежно за правосуђе.

Високи савет тужилаштва предлаже обим и структуру буџетских средстава неопходних за текуће расходе јавног тужилаштва, осим расхода за особље у јавном тужилаштву и врши расподелу ових средстава јавним тужилаштвима.

Министарство надлежно за правосуђе предлаже обим и структуру буџетских средстава неопходних за текуће расходе за особље у јавном тужилаштву, одржавање опреме и објеката јавних тужилаштава, расходе за инвестициона и капитална улагања за јавна тужилаштва, уређење и развој правосудног информационог система и врши расподелу ових средстава.

Надзор над трошењем буџетских средстава опредељених за рад јавног тужилаштва спроводе Високи савет тужилаштва и министарство надлежно за правосуђе, у оквиру својих буџетских надлежности, као и министарство надлежно за финансије у складу са законом (члан 143).

Глава XI. Закона (члан 144. до 154) представљају прелазне и завршне одредбе закона. Члан 144. предвиђа наставак вршења јавнотужилачке функције заменика јавног тужиоца изабраног на сталну јавнотужилачку функцију, односно да заменик јавног тужиоца изабран на сталну јавнотужилачку функцију пре дана конституисања Високог савета тужилаштва, наставља од дана конституисања Високог савета тужилаштва да врши функцију као јавни тужилац у јавном тужилаштву у којем је изабран.

Члан 145. Закона предвиђа наставак вршења јавнотужилачке функције заменика јавног тужиоца изабраног први пут, односно да заменик јавног тужиоца изабран први пут од стране Народне скупштине од дана ступања на снагу Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије до дана конституисања Високог савета тужилаштва наставља, од дана доношења одлуке Високог савета тужилаштва којом се констатује да његова јавнотужилачка функција постаје стална, да врши јавнотужилачку функцију као јавни тужилац у јавном тужилаштву у којем је изабран.

Наставак вршења јавнотужилачке функције јавних тужилаца уређује члан 146. Закона. Предвиђено је да јавни тужилац који је изабран на јавнотужилачку функцију пре дана конституисања Високог савета тужилаштва наставља, од дана конституисања Високог савета тужилаштва, да врши јавнотужилачку функцију као главни јавни тужилац до истека мандата на који је изабран. Наставак рада предвиђен је и за тужиоце посебне надлежности.

Наставак вршења јавнотужилачке функције Републичког јавног тужиоца, наставак рада јавних тужилаштава и наставак рада Републичког јавног тужилаштва и тужилаштава посебне надлежности, у складу са Уставним законом за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије, прописан је у чл. 147. до 149. Закона.

Поступци започети по одредбама садашњег Закона о јавном тужилаштву окончаће се по одредбама овог закона, с тим да решења о упућивању заменика јавног тужиоца донето пре дана конституисања Високог савета тужилаштва важи до истека времена упућивања, односно да решење о постављењу вршиоца функције јавног тужиоца донето пре дана конституисања Високог савета тужилаштва важи до истека времена постављења (члан 150).

Подзаконски акти прописани овим законом доносе се у року од једне године од дана конституисања Високог савета тужилаштва, с тим да се подзаконски акти донети у складу са важећим Законом о јавном тужилаштву примењују до доношења тих аката, под условом да нису у супротности са овим законом (члан 151).

Члан 152. Закона орочава важење одредаба о особљу у јавном тужилаштву. Наиме, предвиђено је да одредбе овог закона којим се уређује положај особља у јавном тужилаштву важе до ступања на снагу посебног закона који уређује положај особља у јавном тужилаштву. Доношење посебног закона о особљу у правосудним органима је и обавеза предвиђена Стратегијом људских ресурса у правосудју за период 2023. до 2026. године („Службени гласник РС”, број 133/21).

Члан 153. уређује престанак важења ранијег закона, а члан 154. представља завршну одредбе, односно одредбу о ступању закона на снагу. Предвиђено је да се овај закон објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” и ступа на снагу даном конституисања Високог савета тужилаштва, изузев прелазних и завршних одредби које ступају на снагу даном објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”. Наведено је неопходно како би Високи савет тужилаштва, даном конституисања, могао да преузме све надлежности предвиђене Актом о промени Устава. Како је положај Високог савета тужилаштва уређен посебним законом и како Високи савет тужилаштва има значајне надлежности и по овом закону, неопходно је да оба закона ступе на снагу истовремено.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона и Закона о Високом савету тужилаштва, Државном већу тужилаца, неопходна су додатна средства из буџета, у укупном износу од 17.300.000,00 динара, и то за:

плате – укупно: 15.300.000,00 динара на годишњем нивоу (вишекратна промена);

на позицији 411 – 13.300.000,00 динара;

на позицији 412 – 2.000.000,00 динара.

Наведени трошкови су неопходни за Повећање броја запослених – 10 запослених, по звањима:

- 3 виша саветника;

- 3 самостална саветника;

- 2 саветника;

- 2 референта.

Такође, средства су неопходна и за следећу Опрему – укупно: 2.000.000,00, на годишњем нивоу (једнократна промена), и то за:

- 15 компјутера – 1.800.000,00 динара;

- 5 штампача – 200.000,00 динара.